

Drieluik: van eindtermen en leerplandoelen tot breed leren-traject

Het drieluik “van eindtermen en leerplandoelen tot 3 gradaties van breed leren” biedt leerkrachten en partners houvast om krachtige breed leren-trajecten uit te bouwen op basis van de 3 gradaties van breed leren.

Opdracht:

- Zoek kansen tot breed leren bij 2 leerplandoelen uit het leerplan WO. OVSG
- Vertrek vanuit je eigen klaspraktijk: thema, methode,...
- Doe dit volgens de gradaties van breed leren/mate van levensechtheid!
- Welke competenties worden geoefend?

inhoud leerplandoel	thema	gradaties van breed leren/mate van levensechtheid			
Concrete situatie het onderscheid maken tussen geven, ruilen, lenen, kopen, verkopen MAA-01-12 Geld als betaalmiddel MAA-01-13	Geld				
		oefenen	ontmoeten	deelnemen en creëren	
		Inleiding: Oefening:	- Evolutie van ruilen en betalen. Noodzaak van geld erkennen/aanvoelen - Oef. balpen, pennenzak	- echt geld zien/voelen - Naar de bank gaan (rondleiding) of iemand uit de sector die komt uitleg geven. - Bezoek aan één van de handelszaken die aansloten bij de lokale Brusselse munt https://www.zinne.brussels/	- Naar de markt gaan + geld afhalen + zelf iets kopen + een product verder doorverkopen na zelf iets gemaakt te hebben (stof, voedsel, koken)
		geoefende competenties	geoefende competenties	geoefende competenties	
		- communicatie - rekenen -> teruggeven, krijgen - waarde producten	- kenmerken geld herkennen - waarde aan geld kunnen geven adhv wiskunde - productie: ontstaan van geld	- omgaan met geld, betalen van producten - winst en verlies - samenwerken - communicatie	

Bijlagen

Bijlage 1: **Breed leren**, een definitie

Breed leren is het leren van competenties in onderlinge samenhang en binnen diverse leer- en leefomgevingen. Dit proces is voor de leerder:

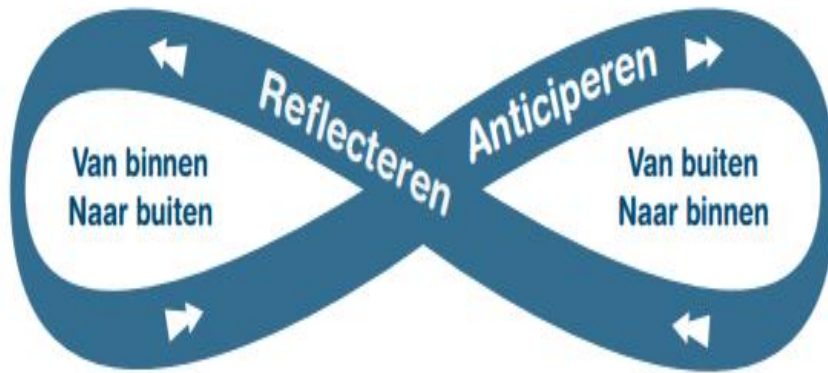
- Actief
- Sociaal
- Betekenisvol

Met breed leren, bedoelen we het leren van competenties in onderlinge samenhang en binnen concrete maatschappelijke context. Kinderen en jongeren kunnen zo competenties oefenen in een min of meer levensechte context, ontmoeten andere mensen, invalshoeken, activiteiten, beroepen, leef-, werk-, woonsituaties, ... en/of leveren een actieve bijdrage aan het leven rondom hen door bijvoorbeeld een verantwoordelijke taak uit te voeren in de omgeving. Breed leren gebeurt in de vrije tijd, maar binnen een bredeschoolwerking zeer vaak ook tijdens de schooluren. Het curriculum van de school wordt er zo verbonden aan een levensechte context buiten de school.

Breed leren is:

- verbinden van voorkennis (eerdere ervaringen) met nieuwe inhoud
- verbinden van concrete toepassingen en abstracte principes
- verbinden van de les op school en de wereld buiten de school
- verbinden van inhoud op school en zinvolle dingen die de leerlingen met die kennis buiten de school kunnen doen
- leren van anderen door in contact te treden met anderen (leren door interactie)

Een veel gebruikt kader, dat ook aansluit bij de definitie hierboven en mooi de verbindingen symboliseert, is het **lemniscaat** (artikel van Henk Lindeman en Henk van Woudenberg, 2011):

Onderwijscentrum Brussel wil de **verbinding** maken tussen het **binnenschools en buitenschools leren**, voor zowel kennis, vaardigheden als competenties.

1. Van de buitenschoolse omgeving naar de binnenschoolse omgeving

Met ondersteuning van de leerkracht leert de leerling:

- voorkennis activeren
- door reflectie opgedane ervaringen verdiepen en vaardigheden verder ontwikkelen
- geleerde competenties overdragen naar andere situaties

2. Van de binnenschoolse omgeving naar de buitenschoolse omgeving

Met ondersteuning van de leerkracht anticipeert de leerling op het buitenschools leren:

- door het oefenen van competenties die de leerling nadien leert toepassen buiten de school
- door het ontmoeten van andere leeromgevingen dan enkel de school
- door deel te nemen en te creëren in andere leeromgevingen buiten de school

Bijlage 2: 3 gradaties van breed en levensecht leren

De 3 gradaties zijn bruikbaar om met partners vanuit verschillende sectoren samen naar activiteiten en hun kwaliteit te kijken. Je vertrekt dan vanuit een gemeenschappelijke kijk op leren en een gedeeld jargon.

Binnen een bepaalde activiteit of project kan één gradatie van levensecht leren centraal staan of in combinatie met de andere optreden. Welke gradatie je aan bod laat komen in een activiteit hangt af van hetgeen je in een bepaalde context wil bereiken. Deze 3 gradaties kan je gebruiken om

- in kaart te brengen hoe je in je Brede Schoolactiviteiten vorm geeft aan breed en levensecht leren
- om bestaande activiteiten te verrijken en er meer uit te halen
- je activiteiten gericht te plannen, vorm te geven en uit te breiden, afhankelijk van wat je wil bereiken met de kinderen en jongeren op vlak van competenties

Oefenen

Kinderen verwerven of oefenen bepaalde kennis, vaardigheden of houdingen aan de hand van levensechte elementen uit een concrete maatschappelijke context. Het gaat om een leersituatie waar iets van het echte leven wordt bijgehaald om leerlingen zich die competentie eigen te maken. Het leerresultaat voor de leerling zelf is hier prioritair, niet zijn of haar rol in de buurt of de maatschappij.

Bijvoorbeeld: leren een fototoestel hanteren door er een professional bij te halen

Ontmoeten

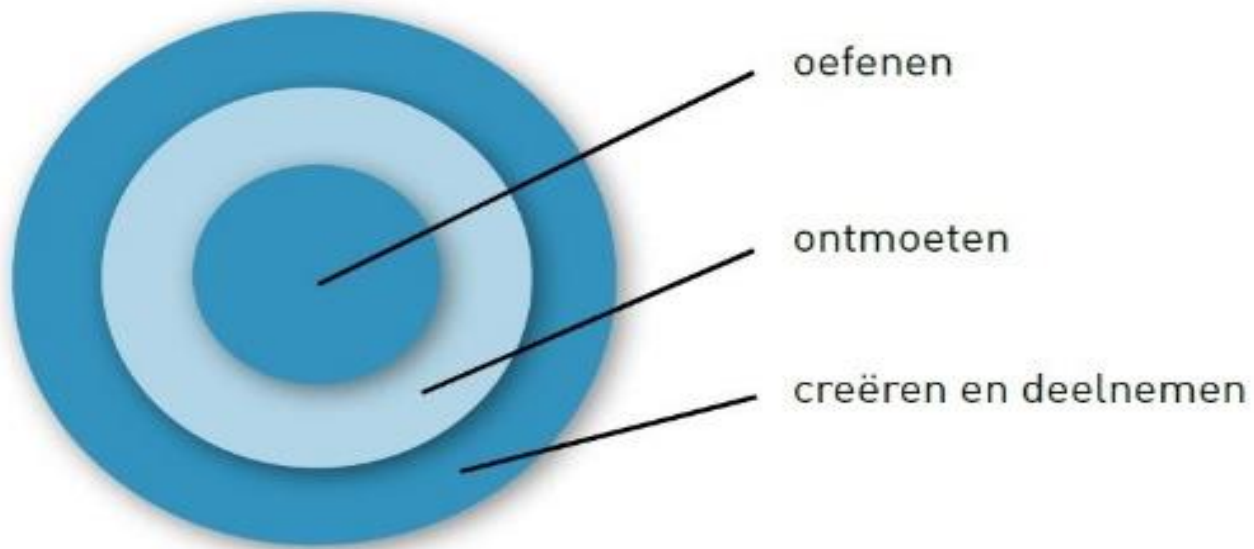
Kinderen verkennen de wereld rondom hen ter plekke en in contact met anderen. Deze vorm van meedoen stelt kinderen en jongeren in staat zich een beeld te vormen door indrukken op te doen, dingen mee te maken, ervaringen en manieren van kijken en denken uit te wisselen. Ze ontwikkelen verschillende competenties, leren die in samenhang gebruiken en verbinden die met een concrete maatschappelijke context. Zo produceren ze een leerresultaat voor zichzelf, dat geen directe betekenis heeft voor de buurt of de maatschappij.

Bijvoorbeeld: uitstap naar een fotostudio: bezoek aan de fotoset en de donkere kamer, interview met de fotograaf, zelf poseren en foto's maken

Deelnemen en creëren

De kinderen en jongeren zetten zelf activiteiten op in een bepaalde maatschappelijke context of krijgen de gelegenheid eraan deel te nemen. Ze zijn daarbij verantwoordelijk voor (een deel van) die activiteit en dragen bij aan het proces en de resultaten ervan. Zo ervaren ze dat ze invloed kunnen uitoefenen op hun leefomgeving en de samenleving. De relatie maatschappij - kinderen is wederkerig: beide ervaren voordeel bij de actie. De kinderen leren hun competenties in samenhang gebruiken en hun acties zijn van betekenis voor de maatschappij. De onderliggende betrokkenheid en verantwoordelijkheid is groot.

Bijvoorbeeld: de organisatie van een fototentoonstelling in het gemeenschapscentrum met eigen werk over de wijk

Bijlage 3: 6 bouwstenen voor breed en levensecht leren

Deze 6 bouwstenen kan je gebruiken bij het plannen en/of verrijken van je activiteiten. Je kan ze hanteren als leidraad in de verschillende fases van de activiteit

- bij de voorbereiding
- bij de uitvoering en observatie
- bij de evaluatie en reflectie achteraf

Locatie

- Waar gaat de activiteit door?
- Is er een link met de echte context en is dit nodig ifv het doel?
- Biedt de organisatie van de activiteit in de levensechte context een meerwaarde?

Aard van het eindproduct

- Voor wie is het leerresultaat van belang: enkel voor de kinderen en jongeren (oefenen en ontmoeten) of heeft het ook een betekenis of meerwaarde voor anderen (deelnemen en creëren)?
- Is deze meerwaarde belangrijk ifv het doel?

Materiaal

- Is dit aantrekkelijk voor de kinderen?
- Is het functioneel voor de taak?
- Is het levensecht materiaal en up-to-dated, wordt het bvb door professionelen gebruikt...?

Rol van de kinderen en jongeren

- Welk leerproces heb je voor ogen voor de kinderen en de jongeren?

Participatie

- Op welke manier kunnen kinderen en jongeren deelnemen aan de activiteit: actief, luisterend, ...? In welke fase kunnen ze deelnemen: voorbereiden, doen, ... Welke handelingen voeren ze uit: (mee)denken, plannen, doen, uitvoeren, voorbereiden, ...?
- Hoe reageren de kinderen en jongeren op de activiteit? Nemen ze de rol die je had voorzien op?

Reflectie

- Zijn er momenten voor reflectie met de kinderen voorzien?
- Zijn er gelegenheden om kritisch te kijken naar wat en hoe iets gedaan wordt?
- Zijn er mogelijkheden om verbanden te leggen tussen het geleerde en andere leer- en levensdomeinen, nieuwe situaties?

Rol van de begeleiders

Rol van de pedagogisch-educatieve begeleider

- Wat wil je bereiken bij je kinderen en jongeren en op welke manier kan je dat mee ondersteunen?
- Wat vraagt dat van jou als begeleider?
- Welke rol neem je zelf op bij een activiteit met externe begeleiders?

Rol van de externe deskundige

- Is de medewerking van een externe deskundige zinvol en biedt het een meerwaarde?
- Wat verwacht je van hun inbreng: hebben zij ook een pedagogische rol of wil je vooral hun kennis, ervaringen, perspectief op de zaak?
- Hoe communiceren jullie wederzijdse verwachtingen?

Competenties

- Aan welke specifieke en/of algemene competenties wil je werken?

Voor het onderwijs: welke ontwikkelingsdoelen en eindtermen streef je na?